

РЕШЕНИЕ

№ 18479

гр. София, 10.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 43 СЪСТАВ, в публично заседание на седми ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА

при участието на секретаря РАЛИЦА Г. НАКОВА
като разглежда докладваното от ЕЛЕНА ЛЮБ. ДОНКОВА Гражданско дело
№ 20231110121628 по описа за 2023 година

Предявени са обективно съединени иски с правно основание чл.240, ал.1 и ал. 2 ЗЗД във вр. с чл. 9 ЗПК във вр. с чл. 79, ал.1 ЗЗД, чл. 92 ЗЗД и чл.86, ал.1 ЗЗД.

В исковата молба ищецът твърди, че на 01.11.2021 г., като кредитодател, сключил с ответницата, като кредитополучател, Договор за кредит “Violeta” под формата на кредитна линия с възможност за еднократно или многократно усвояване на главница до размера на одобрения кредитен лимит, за който страните постигнали съгласие да е в размер на 1200 лв. Посочва, че сумата е усвоена изцяло в деня на сключване на договора за кредит, като ответницата се задължила да заплаща текущото си задължение в срок до 30 дни от усвояване на главницата. Сочи, че този срок започва да тече от датата на усвояване на целия кредитен лимит при еднократното му усвояване при подписване на договора, а при усвояване на части – от датата на първото частично усвояване. Твърди, че ответницата заявила ползването на допълнителен пакет услуги „VIP обслужване“, както и били уговорени такси за извършване на действия по ограничаване на негативни последици при просрочие. Срокът на договора изтекъл, но липсвало надлежно изпълнение от длъжницата. По изложените в исковата молба обстоятелства ищецът обуславя правния си интерес от предявените иски. Моли съда да се произнесе с решение, с което ответницата да бъде осъдена да заплати на ищеца сумата от общо 2316,73 лева, представляваща задължения по процесния договор за периода от 01.11.2021 г. до 01.11.2022 г., от които: сумата от 1200 лв., представляваща главница по договора за кредит от 01.11.2021 г., сумата от 179,48 лв., представляваща договорна лихва в размер на 15 % върху усвоената

главница за периода от 01.11.2021 г. до 01.11.2022 г., сумата от 301,56 лв., представляваща начислена „такса ангажимент за фиксиран лихвен процент“ за целия срок на договора в размер на 0.07% на ден върху усвоената и непогасена главница, сумата от 71,00 лв., представляваща начислена неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на удостоверения за настоящ и постоянен адрес, съгласно чл.15, ал.4, ал.5 и ал.6 от договора, сумата от 71,00 лв., представляваща начислена неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на удостоверение за липса на задължения по ДОПК, съгласно чл.15, ал.4, ал.5 и ал.6 от договора, сумата от 284,00 лв., представляваща начислена неустойка за непредоставяне на съгласие за директен дебит, съгласно чл.15, ал.1, ал.2 и ал.3 от договора, сумата от 165,00 лв., представляваща начислени такси по чл.20, ал.4 от договора за ограничаване негативни последици при просрочие, както и сумата от 44,69 лв., представляваща лихва за забава върху просрочените вноски на основание чл.20, ал.3 от договора за периода от 01.12.2021 г. до 01.11.2022 г. Претендира се законна лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 26.04.2023 г. до окончателното изплащане, както и сторените по производството разноси. В условията на евентуалност в случай, че ответникът направи възражение за недействителност на договора или съда при прилагане на служебното начало провери действителността на договора и обяви същия да недействителен, ищецът моли ответникът да бъде осъден да му заплати сумата от 1200,00 лева, като получена при начална липса на основание, ведно със законна лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 26.04.2023 г. до окончателното изплащане, както и сумата от 180,33 лева, представляваща обезщетение за забава за периода от 01.11.2021 г. до 26.04.2023 г.

В срока по чл.131 ГПК по делото е постъпил писмен отговор, в който ответникът оспорва предявените искове като неоснователни. Не спори относно наличието на процесния договор за заем, но излага съображения, че същия е сключен в нарушение на ЗПК и ЗЗП. Сочи се, че в чл.1, ал.4 от процесния договор само формално е уговорена такса удовлетвореност, а фактически се дължи не такса, а договорна лихва, представляваща допълнителна печалба на кредитора, което води до извод за нищожност на клаузата и предвидената в нея такса. Поддържа се, че с клаузите на чл.4, ал.2, т.2 и т.3 от договора е направен опит по заобиколен начин да се уговори по-висок размер на договорната лихва, като по скрит начин се уговаря лихвен процент с 25,68 : по-висок от посочения размер от 15 %. Предходното водело до заблуждение относно основните параметри на договора, проява на недобросъвестност е и прави клаузата неравноправна по смисъла на чл.143 ЗЗД. Излагат се и съображения за нищожност на клаузата на чл.15 от договора и предвидените в ал.1, ал.3 и ал.4 от същата неустойки, поради накърняване на добрите нрави, тъй като реалната цел е кредитополучателят да бъде поставен в неизпълнение на задължение така, че вземането за неустойка да възникне в сферата на последния. Излагат се доводи за неравноправност на клаузата на

чл.20, ал.4 от договора, предвиждаща такса да ограничаване негативни последици при просрочие. По изложените в отговора доводи и съображения се иска отхвърляне на предявените иски е прогласяване на процесния договор за нищожен. По отношение на предявения в условията на евентуалност иск се изразява становище, че връщането на дадено в изпълнение на признат за нищожен договор, намира регламентация в разпоредбата на чл.34 ЗЗД, а не представлява неоснователно обогатяване. Претендират се разноски.

С определение, обективизирано в протокол от проведено на 07.11.2023 г. открито съдебно заседание, съдът е прекратил на основание чл.232 ГПК производството по делото в частта по предявения в условията на евентуалност иск с правно основание чл.55 ЗЗД.

Съдът, след като обсъди събраните по делото доказателства по отделно и в тяхната съвкупност, и като взе предвид становището на страните, приема за установено следното *от фактическа страна*:

По делото е приложен договор за кредит „Violeta“, от чието съдържание се установява, че е сключен на 01.11.2021 г. между [*****] и ответника И. В. С. за сума в размер на 1200,00 лева за срок от 1 година, при фиксиран годишен процент на заема 15 % и годишен процент на разходите на заема 49,32 %. Съгласно чл.4, ал.1, т.2.2 от договора, кредитодателят – настоящ ищец се задължава да не променя лихвения процент по договора и договора да бъде сключен при фиксиран лихвен процент, за което кредитополучателят – настоящ ответник заплаща „такса ангажимент“ в размер на 0,07 % на ден върху усвоената и непогасена главница. Съгласно чл.15, ал.1 от договора, до 5 дни от подписване на договора за паричен заем, кредитополучателят се задължава да представи съгласие за директен дебит по банковата си сметка за целия срок на договора, като непредставянето му обуславя начисляване на неустойка в размер на 2% от усвоената, но непогасена главница, която се дължи ведно с текущото месечно задължение. Съгласно чл.15, ал.4 и 5 от договора, в срок до 5 дни от подписването му и 2 дни преди изтичане на всеки следващ тридесетдневен период на плащане на текущото задължение, кредитополучателя следва да представя удостоверение за липса на задължения по чл.87 ДОПК и удостоверение за настоящ адрес, като при неизпълнение на предходното се начислява неустойка в размер по 0,5 % от общия размер на усвоената и непогасена главница.

По делото е представено преводно нареждане от 01.11.2021 г. за сумата от 1200,00 лева с получател ответника и основание - процесния договор за кредит.

По делото е приложена справка, изготвена от служител на ищцовото дружество, в която е отразено, че по договора не са извършвани плащания, като са посочени дължимите суми за периода от 02.12.2021 г. до 01.11.2022 г.

Други относими и допустими доказателства не са представени.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните *правни*

изводи:

По делото не се спори относно наличието на облигационно правоотношение между страните, възникнало по силата на договор за кредит, сключен на 01.11.2021 г. Не се спори също, че кредитодателя – настоящ ищец е небанкова институция по смисъла на чл.3 ЗКИ и има право да отпуска кредити със средства, което не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищецът е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, т.е. страните имат качествата на потребител по смисъла на [чл.9 ал.3 ЗПК](#) и на кредитор съгласно [чл.9 ал.4 ЗПК](#). С оглед предходното, по отношение на сключеният договор за потребителски кредит важат изискванията на специалния закон - ЗПК.

За неравноправния характер на клаузите в потребителския договор съдът следи служебно и следва да се произнесе независимо дали страните са навели такива възражения или не (*в този смисъл е решение № 23/07.07.2016г. по т.д. № 3686/2014г., I т.о. на ВКС*). Доколкото в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, за които съдът следи служебно по аргумент от т. 1 на ТР № 1 от 09.12.2013г., постановено по тълк.д. № 1/2013г. на ВКС, ОСГТК, нищожността на уговорките в процесния договор за кредит може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

С оглед предходното, съдът намира, че предвидените в чл.4, т.2.3 и чл.20, ал.4 от процесния договор *«такса ангажимент»* и *«такси за действия по ограничаване на негативни последици при просрочие»* не се дължат от ответника. Това е така, тъй като тази клауза противоречи на чл. 10а, ал. 2 ЗПК, забраняващ заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита. В случая нормата на чл. 10а, ал. 1 ЗПК, допускаща събиране от потребителя на такси и комисиони за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит е неприложима, тъй като процесните такси се начисляват след като кредитът е вече отпуснат и са свързани с основното задължение на кредитора - предоставяне на заем, а допълнителните услуги не трябва да са свързани с него. В случая се налага извод, че горепосочените такси са всъщност печалба за кредитора, надбавка към главницата, която се плаща периодично, поради което трябва да е част от ГЛП и ГПР, като в случая това законово изискване не е спазено. С оглед предходното, съдът намира горепосочените клаузи за неравноправни по смисъла на чл.143, ал.1 ЗЗП, следователно нищожни на основание чл.146, ал.1 ЗЗП.

Основателни съдът намира и доводите на ответника за нищожност на клаузите за неустойка процесния договор. Предвидените в чл.15, ал.1 – 6 неустойки за неизпълнение на задължение за представяне на удостоверение за настоящ и постоянен адрес, удостоверение за липса на задължения по ДОПК и за непредставяне на съгласие за директен дебит, са в отклонение от функциите ѝ, предвидени в разпоредбата на чл.92 ЗЗД. Това е така, тъй като клаузите са предвидени по начин, който да

възпрепятства длъжника да ги изпълнява, като се цели да се създаде предпоставка за начисляване на неустойката. Тази неустойка по своя характер е санкционна, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, но същата не зависи от вредите от това неизпълнение и по никакъв начин не кореспондира с последиците от неизпълнението. Предвидена е да се кумулира към погасителните вноски и мораторната лихва към тях, не се намира в никакво съотношение с изпълнение или неизпълнение на задължението на заемателя да върне заетата сума, като по този начин се отклонява от обезпечителната и обезщетителната си функция и води до скрито оскъпяване на кредита. Включена по този начин в договора, тази неустойка по същество е добавък към възнаградителната лихва на търговеца - кредитодател и го обогатява неоснователно доколкото именно лихвата би се явила цена на услугата по предоставения заем и в този смисъл би представлявала и печалбата на заемодателя. Именно възнаградителната договорна лихва обхваща печалбата на търговеца, но в случая съдът намира, че горепосочените клаузи за неустойка от договора въвеждат още един сигурен източник на доход на икономически по-силната страна.

В допълнение на горните аргументи за нищожност на неустойките за неизпълнение на договорно задължение, съдът намира за необходимо да посочи, че добросъвестността като изискване за поведение от търговеца по смисъла на чл.143 ЗЗП е пряко свързано с пояснението, че недобросъвестността следва да бъде разгледана с оглед правните ѝ последици – постигане на значително неравновесие между правата на търговеца и на потребителя. */в този смисъл е решение № 165/02.12.2016 г. на ВКС по т.д. № 1777/2015 г., I т.о. на ВКС/*. Тази несъразмерност е значителна, когато е налице съществено несъответствие в насрещните престации на страните по договора, водеща до тяхната нееквивалентност, както и в несъответствие във възможността им да упражнят своите права за защита по договора. В конкретния случай, от начина по който е уредено задължението на кредитополучателя отнасящо се до ежемесечно представяне на удостоверения за настоящ адрес и липса на задължения по ДОПК, може да се обоснове извод, че изпълнението му ще бъде свързано със значителни затруднения.

Съобразно императивната правна норма на чл. 19, ал. 4 ЗПК, годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на Министерски съвет на Република България, което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50 % от взетата сума. Клаузите в договор, надвишаващи определените по ал. 4 размери са нищожни – арг. чл. 19, ал. 5 ЗПК. В настоящия случай сумата по договора за заем е в размер на 1200,00 лева, а неустойките, таксите и разходите възлизат на същата сума, без да се включват останалите суми, формиращи ГПР.

Съгласно разпоредбата на чл. 23 ЗПК, когато договорът за потребителски кредит

е обявен за недействителен, потребителят връща чистата стойност на кредита, без да дължи лихва или други разходи по кредита. Ето защо, в случая ищецът дължи връщане по договора само на усвоената главница в размер на 1 200 лева.

По разноските:

С оглед изхода на спора и на основание чл.78, ал.1 ГПК ищецът има право на разноски съразмерно с уважената част от предявените искове. В представения по делото списък на разноските по чл.80 ГПК се претендират разноски в общ размер на 1692,67 лева, включващи адвокатско възнаграждение, държавна такса и депозит за вещо лице. Следва да се отбележи, че по делото няма данни да е внесен депозит за вещо лице, а в първото открито съдебно заседание определението за допускане на съдебно-счетоводна експертиза бе отменено. Ето защо, горепосочения разход на следва да бъде включван при определяне на разноските на ищеца. На следващо място ищецът претендира адвокатско възнаграждение в размер на 1200,00 лева, но по делото няма данни за неговото заплащане. С оглед предходното, съдът не дължи произнасяне по възражението на процесуалния представител на ответника с правно основание чл.78, ал.5 ГПК. Предвид гореизложеното, ответникът следва да заплати на ищеца по съразмерност единствено разходите за държавна такса в размер на 48,00 лева.

На основание чл.78, ал.3 ГПК ответникът има право на разноски съразмерно на отхвърлената част от исковете. Видно от приложения по делото списък на разноските по чл.80 ГПК и доказателствата по делото е, че ответникът е направил разноски в размер на 800,00 лева за адвокатско възнаграждение. В депозираната преди открито съдебно заседание молба ищецът е направил възражение по чл.78, ал.5 ГПК, което следва да бъде уважено. Това е така, тъй като делото не е от фактическа и правна сложност, приключило е само в едно открито съдебно заседание, без да се събират допълнително доказателства. С оглед предходното и на основание чл.7, ал.2, т.2 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, съдът определя възнаграждение на процесуалния представител на ответника в минимален размер от 531,67 лева. Съразмерно на отхвърлената част от исковите претенции ищецът следва да заплати на ищцата сумата от 256,28 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА И. В. С., ЕГН ***** да заплати на [*****] /универсален правоприемник на [*****], ЕИК [*****]/, със седалище и адрес на управление: [*****], на основание чл.240, ал.1 и ал. 2 ЗЗД във вр. с чл. 9 ЗПК във вр. с чл. 79, ал.1 ЗЗД, сумата от **1200,00 лева**, представляваща главница по договор за кредит „Violeta“ от 01.11.2021 г., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 26.04.2023 г. до окончателното изплащане, като

ОТХВЪРЛЯ предявените искове за сумата от 179,48 лв., представляваща договорна лихва в размер на 15 % върху усвоената главница за периода от 01.11.2021 г. до 01.11.2022 г., за сумата от 301,56 лв., представляваща начислена „такса ангажимент за фиксиран лихвен процент“ за целия срок на договора в размер на 0.07% на ден върху усвоената и непогасена главница, за сумата от 71,00 лв., представляваща начислена неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на удостоверения за настоящ и постоянен адрес, съгласно чл.15, ал.4, ал.5 и ал.6 от договора, за сумата от 71,00 лв., представляваща начислена неустойка за неизпълнение на задължение за предоставяне на удостоверение за липса на задължения по ДОПК, съгласно чл.15, ал.4, ал.5 и ал.6 от договора, за сумата от 284,00 лв., представляваща начислена неустойка за непредоставяне на съгласие за директен дебит, съгласно чл.15, ал.1, ал.2 и ал.3 от договора, за сумата от 165,00 лв., представляваща начислени такси по чл.20, ал.4 от договора за ограничаване негативни последици при просрочие, както и за сумата от 44,69 лв., представляваща лихва за забава върху просрочените вноски на основание чл.20, ал.3 от договора за периода от 01.12.2021 г. до 01.11.2022 г.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал.1 ГПК И. В. С., ЕГН ***** да заплати на [*****] /универсален правопреемник на [*****], ЕИК [*****]/, със седалище и адрес на управление: [*****] сумата от **48,00 лева**, представляваща разноски по производството съразмерно на уважената част от предявените искове.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал.3 ГПК [*****] /универсален правопреемник на [*****], ЕИК [*****]/, със седалище и адрес на управление: [*****] да заплати на И. В. С., ЕГН ***** сумата от **256,28 лева**, представляваща разноски по производството съразмерно на отхвърлената част от предявените искове.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____